

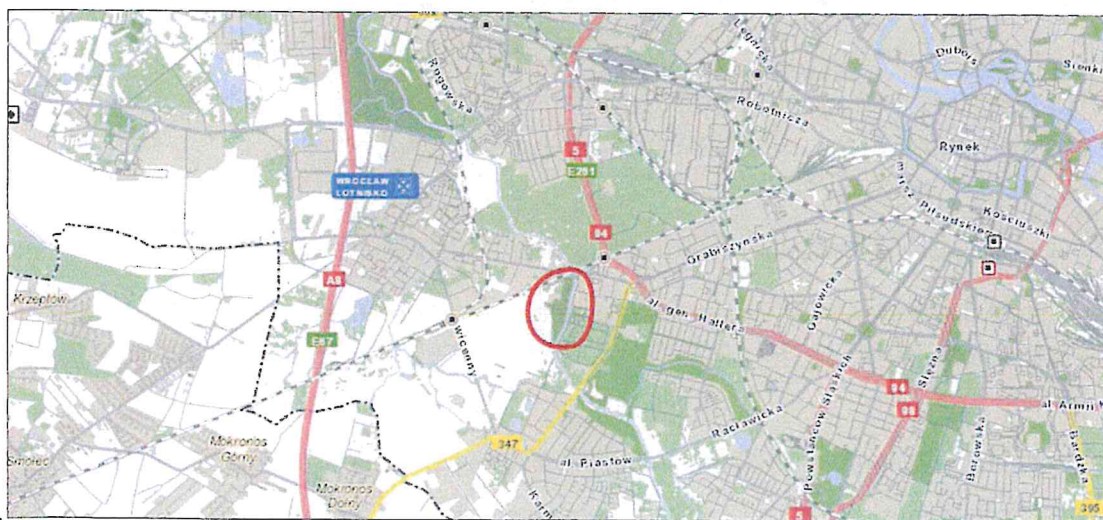
CHARAKTERYSTYKA TERENU PROPONOWANEGO UŻYTKU

Lokalizacja

Proponowany użytek ekologiczny obejmuje teren lasu Oporowskiego, który jest położony w południowo-zachodniej części Wrocławia, na terenie dzielnicy Krzyki, osiedla Oporów. Poniżej, na rys. 1-3 przedstawiono położenie Lasu Oporowskiego w obrębie miasta, oraz proponowane granice użytku ekologicznego wraz z jego powierzchnią i numerami działek

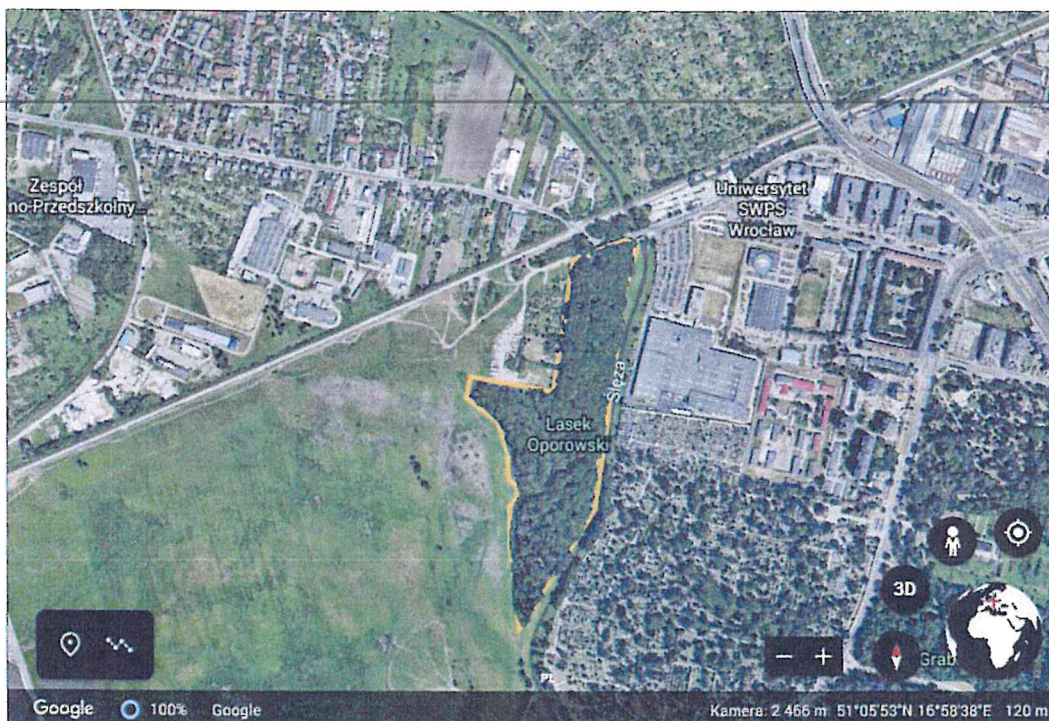
Fot. 1. Wejście do Lasu Oporowskiego od strony południowej (Fot. A. Wosinek).

Rys. 1. Położenie Lasu Oporowskiego na terenie miasta Wrocław (na podkładzie ze strony: <https://gis.um.wroc.pl/imap/?gmap=gp7>).

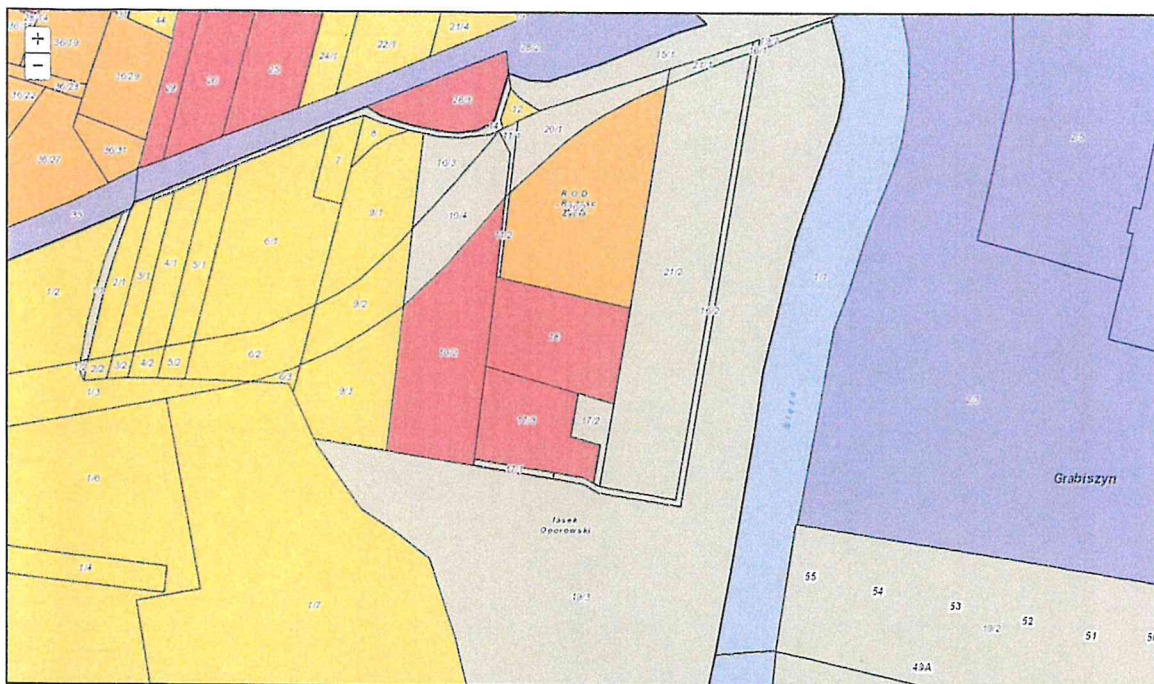
Rys. 2. Położenie Lasku Oporowskiego w przybliżeniu (na podkładzie ze strony: <https://gis.um.wroc.pl/imap/?gmap=gp7>).

Rys. 3. Proponowane granice dla użytku ekologicznego (na podkładzie ze strony: <https://earth.google.com/web/@51.09209294,16.9661401,144.0948591a,2321.83196205d,35y,-0h,0t,0r>).

Powierzchnia terenu proponowanego do objęcia ochroną prawną w postaci użytku ekologicznego wynosi: **7,78** ha. Granice proponowanego użytku ekologicznego obejmują działki geodezyjne o następujących numerach: **19/3, 21/2, 21/1, 16/2, 16/1, 19/2**

obszar Oporowski

Rys. 4. Numery działek proponowanego użytku. Kolor użyty w oznaczeniu wskazuje na własność Gminy w zarządzie, użytkowaniu

Walory przyrodnicze

Teren proponowany do objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego obejmuje zbiorowiska leśne, które na przeważającej powierzchni mają charakter grądu (Fot. 2), zaliczanego do siedlisk przyrodniczych objętych ochroną (kod 9170 – grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum* i subkontynentalny *Tilio-Carpinetum*) na mocy *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dn. 16. 05. 2005 r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000*. Ponadto niewielkie fragmenty nawiązują charakterem do łągów. Natomiast na obrzeżach od strony południowej oraz zachodniej – występują cenne zbiorowiska zaroślowe z dominacją śliwy tarniny, stanowiące naturalną otulinę Lasku Oporowskiego, wpływającą korzystnie na jego warunki mikroklimatyczne.

Fot. 2. Fragment roślinności wskazujący na gądowy charakter siedliska (Fot. A. Wosinek).

Wśród roślin naczyniowych na terenie proponowanym do objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego stwierdzono takie gatunki jak:

- **w warstwie drzew:** buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), czeremcha zwyczajna (*Padus avium*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), klon polny (*Acer campestre*), klon zwyczajny (*Acer platanoides*), lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*);
- **w warstwie krzewów:** dziki bez czarny (*Sambucus nigra*), dereń świdwa (*Cornus sanguinea*), głóg jednoszyjkowy (*Crataegus monogyna*), porzeczka czerwona (*Ribes spicatum*);
- **w warstwie zielnej m.in.:** bodziszek cuchnący (*Geranium robertianum*), czartawa pospolita (*Circaea lutetiana*), czosnaczek pospolity (*Alliaria petiolata*), fiołek wonny (*Viola odorata*), fiołek leśny (*Viola reichenbachiana*), glistnik jaskółcze ziele (*Chelidonium majus*), jasnota plamista (*Lamium maculatum*), jeżyna popielica (*Rubus caesius*), kuklik pospolity (*Geum urbanum*), podagrycznik pospolity (*Aegopodium podagraria*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*), przetacznik bluszczykowy (*Veronica hederifolia*), przytulia czepna (*Galium aparine*), szczawik zajęczy (*Oxalis acetosella*), świerząbek gajowy (*Chaerophyllum temulum*), wiechlina gajowa (*Poa nemoralis*), wiechlina zwyczajna (*Poa trivialis*), ziarnopłon wiosenny (*Ranunculus ficaria*), złoć żółta (*Gagea lutea*).

Z roślin obcego pochodzenia, które potencjalnie mogą stanowić problem w zachowaniu różnorodności rodzimych gatunków, na opisywanym terenie odnotowano pochodzące z nasadzeń: mahonia pospolita (*Mahonia aquifolium*) i śnieguliczka biała (*Symphoricarpos albus*) oraz rozprzestrzeniające się spontanicznie, jak: czeremcha amerykańska (*Prunus serotina*), klon jesionolistny (*Acer negundo*), nawłóć kanadyjska (*Solidago canadensis*), niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*) oraz przymiotno białe (*Erigeron annuus*). Ponadto przy północnych obrzeżach (na poboczu drogi w rejonie mostu na Ślęzy) odnotowano płat rdestowca (*Reynoutria* sp.), który może w przyszłości rozprzestrzeniać się na tereny sąsiednie.

Spośród roślin występujących na terenie proponowanego użytku na największą uwagę zasługuje cis pospolity (*Taxus baccata*) – gatunek aktualnie objęty w Polsce ochroną częściową (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9. 10. 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin). Jeden osobnik tego gatunku, o wysokości ok. 1 m (Fot. 3) stwierdzono przy zachodnich obrzeżach opisywanego terenu. Uwagę należy zwrócić również, na okazałe osobniki bluszczu pospolitego (*Hedera helix*), a także okazałe i wiekowe osobniki drzew takich jak: buk zwyczajny (*Fagus sylvatica*), którego obwód pnia wynosi 4 m, oraz grab zwyczajny (*Carpinus betulus*) o obwodzie 2,9 m. Oba drzewa zasługują na szczególną uwagę, gdyż rozmiary ich pnia (obwód na wys. 1,30 m) uprawniają do objęcia ich ochroną w formie pomników przyrody (Rozporządzenie Ministra Środowiska z 4. 12. 2017 w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody).

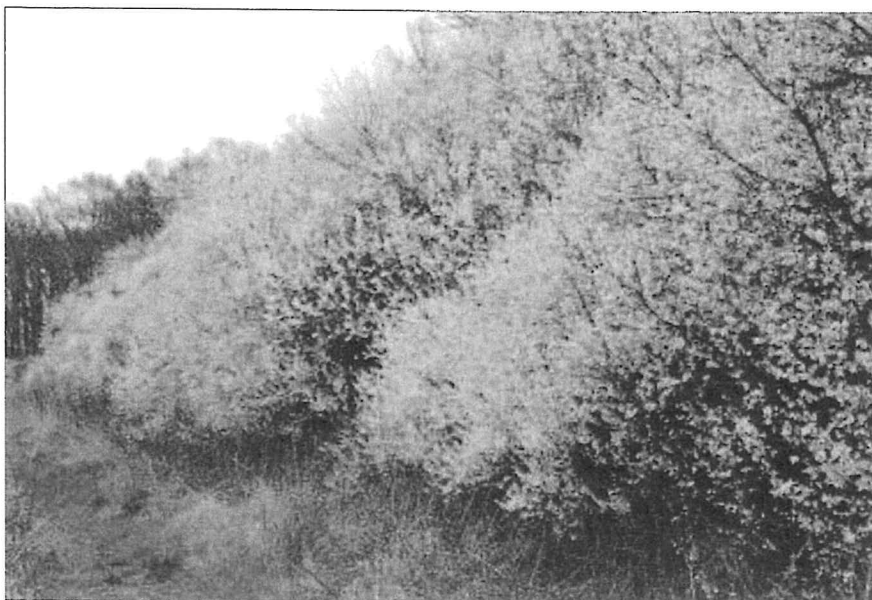

Fot. 3. Osobnik cisa pospolitego *Taxus baccata* (Fot. Z. Dajdok).

Podczas obserwacji terenowych prowadzonych w Lasku Oporowskim w roku 2019, stwierdzono też wiele ważnych i cennych gatunków zwierząt (obserwacje bezpośrednie i/lub ślady bytowania/żerowania). Spośród nich na szczególne podkreślenie zasługują stwierdzenia ssaków, jak: ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), kret europejski (*Talpa europaea*), jeż wschodni / jeż zachodni (*Erinaceus roumanicus* / *Erinaceus europaeus* – gatunki trudne do rozpoznania bez chwytania osobników), kuna domowa (*Martes foina*), wydra europejska (*Lutra lutra*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek wąsatek / nocek Brandta (*Myotis mystacinus* / *brandtii*) (gatunki bliźniacze, trudne do rozpoznania na podstawie głosów echolokacyjnych), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*). Oprócz ssaków spotkać można również ptaki – podczas prac terenowych odnotowano takie gatunki jak: gołąb grzywacz (*Columba palumbus*), szpak zwyczajny (*Sturnus vulgaris*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), modraszka zwyczajna (*Cyanistes caeruleus*), bogatka zwyczajna (*Parus major*), kos zwyczajny (*Turdus merula*), kowalik zwyczajny (*Sitta europaea*), rudzik zwyczajny (*Erithacus rubecula*), pierwiosnek zwyczajny (*Phylloscopus collybita*), wrona siwa (*Corvus corone*), raniuszek zwyczajny (*Aegithalos caedatus*), zięba zwyczajna (*Fringilla coelebs*), dzięcioł średni (*Dendrocoptes medius*), bażant zwyczajny (*Phasianus colchicus*).

Omawiany obszar ze względów przyrodniczych jest ważny dla gatunków nietoperzy będących pod ochroną: borowiec wielki *Nyctalus noctula*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, nocek wąsatek/nocek Brandta *Myotis mystacinus/Myotis brandtii*, karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus* i karlik większy *Pipistrellus nathusi*. Szczególną rolę odgrywa dla borowca wielkiego, którego kolonia licząca ok. 20 osobników znalazła schronienie w dziupli dębu oddalonego 10 m od wałów, przy korycie rzeki Ślęzy. W przypadku karlika drobnego i większego pojedyncze osobniki wykorzystują Lasek Oporowski przez większą część roku, a późnym latem i jesienią większa liczba tych ssaków odbywa na tym terenie gody – stanowiska godowe znajdują się na obrzeżach Lasku Oporowskiego od strony ul. Krzemienieckiej oraz na wałach przy rzece Ślęzy. Niewątpliwie dla wszystkich wymienionych gatunków nietoperzy obszar ten stanowi miejsce żerowania, dlatego objęcie go ochroną zapewni ciągłość bytowania populacji.

Oprócz nietoperzy, odnotowano występowanie innych chronionych gatunków ssaków, które posiadają tu swoje terytoria i żerowiska: jeż *Erinaceus* sp., kret europejski *Talpa europaea*, kuna domowa *Martes foina*, ryjówka aksamitna *Sorex araneus* i wydra europejska *Lutra lutra*. O obecności ostatniego wymienionego gatunku świadczą tropy oraz odchody, które zwierzęta pozostawiają w korycie rzeki Ślęzy, m.in. na piaszczystych brzegach pod mostem na rzece (ul. Krzemieniecka).

Fot. 4. Zarośla śliwy tarniny *Prunus spinosa* przy zachodniej granicy Lasku Oporowskiego (Fot. Z. Dajdok).

Wyżej wymienione gatunki i cenne siedliska wskazują, że przynajmniej niektóre części Lasku Oporowskiego mogą stanowić pozostałości nawiązujące swoim charakterem do naturalnych ekosystemów, które należy chronić, gdyż mają istotne znaczenie dla zachowania lokalnej różnorodności biologicznej.

Walory edukacyjne

Podczas przeprowadzania inwentaryzacji roślin i zwierząt prowadzonej przez studentów zrzeszonych w Kole Naukowym Zarządzania Środowiskiem Przyrodniczym, napotkano grupę dzieci uczestniczących w zajęciach edukacyjnych, polegających na oczyszczaniu terenu z odpadów. W zajęciach brały udział dzieci w wieku szkolnym wraz z nauczycielem. Wydarzenie to pozwala twierdzić, że obiekt cieszy się zainteresowaniem pobliskich placówek edukacyjnych i jest przedmiotem troski lokalnej społeczności. Ustanowienie użytku ekologicznego w tym miejscu może pozytywnie wpłynąć na walory edukacyjne Lasku i stanowić przykład ochrony prawnej na terenie miasta Wrocławia.

Zagrożenia

Z informacji udostępnionych na stronie internetowej Geoportalu wynika, iż teren, na którym planuje się powołanie użytku, objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego z dnia 19 października 2000 roku. Zakłada on między innymi utworzenie parku leśnego (§ 14) oraz odtworzenie cieku wodnego stanowiącego dopływ rzeki Kasiny

(§ 17). W zakresie działań z paragrafu 14 wymieniono między innymi usunięcie drzew suchych i zaatakowanych przez szkodniki, odtworzenie charakteru łąkowego zalesionej polany, udostępnienie parku poprzez połączenie ścieżek spacerowych z projektowaną kładką. Paragraf 17, punkt 3., podpunkt 2 zakłada odtworzenie doliny Ślęzy i dolinki cieku wodnego, stanowiącego dopływ rzeki Kasiny. Przewiduje się wykształcenie „błoni” z łąkami rekreacyjnymi w dolince cieku wodnego. Zapisy wymienione w paragrafie 14. zakładające działania ochronne oraz planowane przedsięwzięcie z paragrafu 17. mogłoby się wiązać z wycinką zakrzewień wyżej wspomnianej tarniny *Prunus spinosa*, która może stanowić potencjalne siedlisko chronionego gatunku motyla barczatki kataks *Eriogaster catax*. Dlatego też ewentualne prace należałoby przeprowadzić przy jak najmniejszej ingerencji w strukturę roślinności.

Innym zagrożeniem dla proponowanego terenu jest wywóz i składowanie odpadów. Podczas inwentaryzacji napotkano na składowiska odpadów, a ich stan wskazuje na długi czas zalegania w terenie. Rozkład odpadów negatywnie wpływa na stan środowiska i może mechanicznie zaszkodzić zwierzętom.

Fot. 5. Pozostawione odpady, stanowiące zagrożenie dla zwierząt. (Fot. Z. Dajdok)

Innym zagrożeniem na omawianym terenie jest obecność inwazyjnego gatunku rdestowiec *Reynoutria sp.* Wykryto duży płat gatunku w północnej części lasu, przy parkingu. (Fot. 6) Inwazje rdestowca wywołują ogromne straty, zarówno na poziomie różnorodności biologicznej, a także na poziomie gospodarczym. Rdestowiec tworzy zwarte i gęste płaty,

ograniczając dostęp do światła potrzebny rodzimym gatunkom do wzrostu. Znacznie ogranicza, a nawet uniemożliwia kiełkowanie siewek wielu gatunków roślin, poprzez grubą warstwę opadłych liści, jak również gatunek ten zmienia właściwości fizyczne i chemiczne gleby. Rdestowiec bardzo szybko się rozprzestrzenia, tworząc własne monokultury. Wpływa również na gospodarkę poprzez ograniczanie dostępu do wód, niszczenie zabezpieczeń przeciwpowodziowych i nawierzchnie dróg. Zmniejsza atrakcyjność obszarów turystycznych.

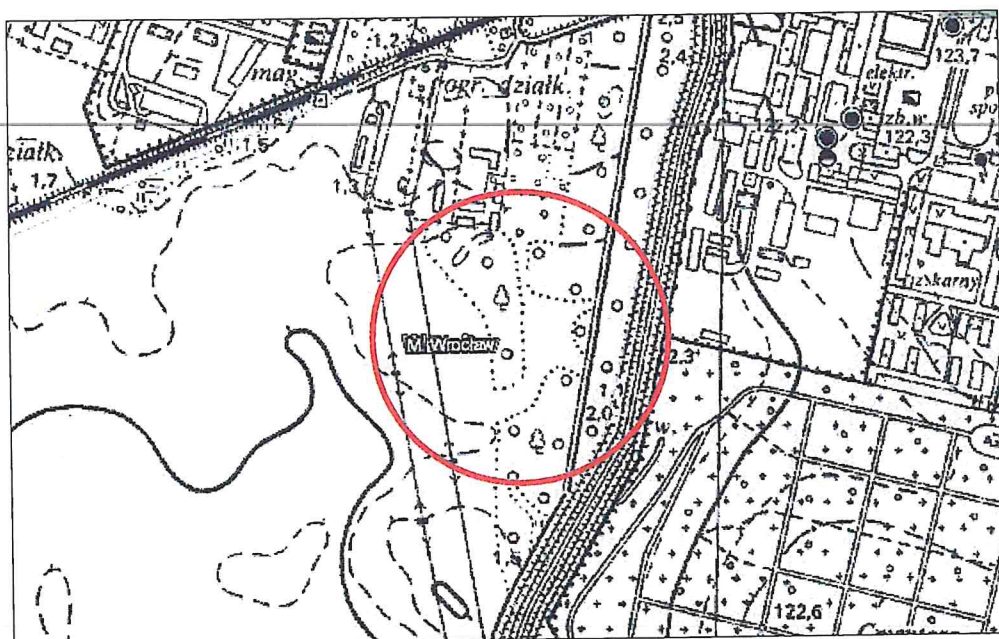
Fot. 6. Płat rdestowca *Reynoutria* sp. w północnej części lasu. (Fot. A. Wosinek)

Proponowane zakazy

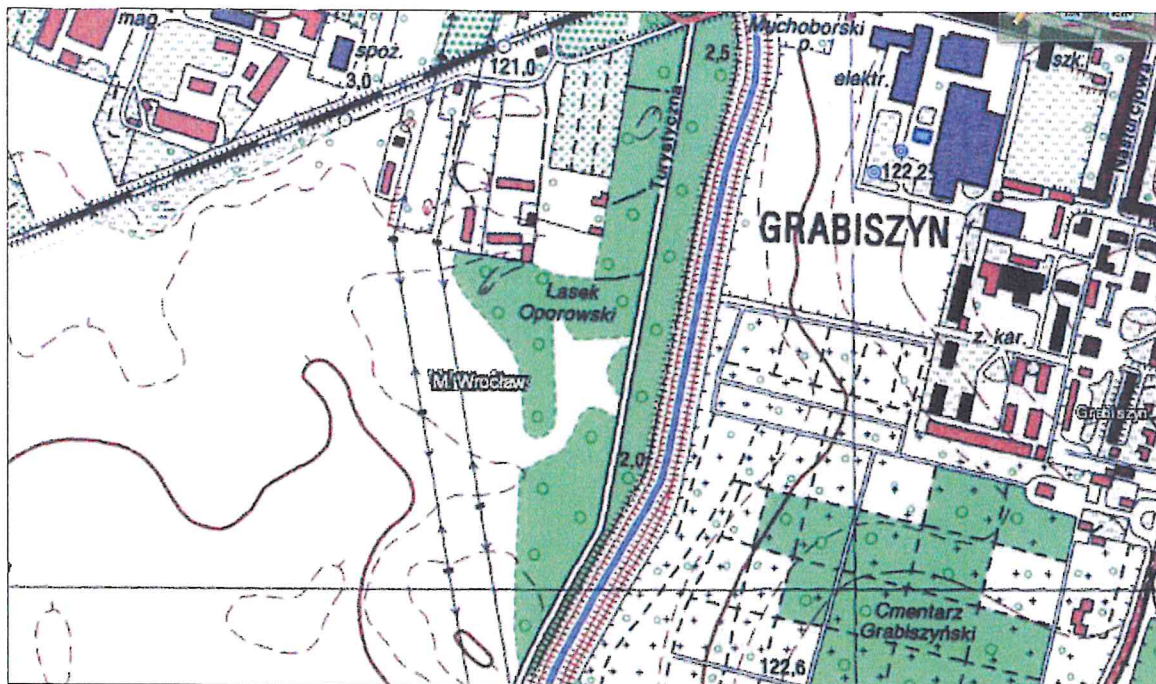
1. Zakaz chwytania i zabijania zwierząt
2. Zakaz pozyskiwania i niszczenia roślinności, za wyjątkiem robót pielęgnacyjnych mających na celu zachowanie charakteru środowiska
3. Zakaz wprowadzania obcych gatunków roślin i zwierząt
4. Zakaz wywozu i składowania odpadów
5. Zakaz palenia ognisk, poza miejscem wyznaczonym

Historia

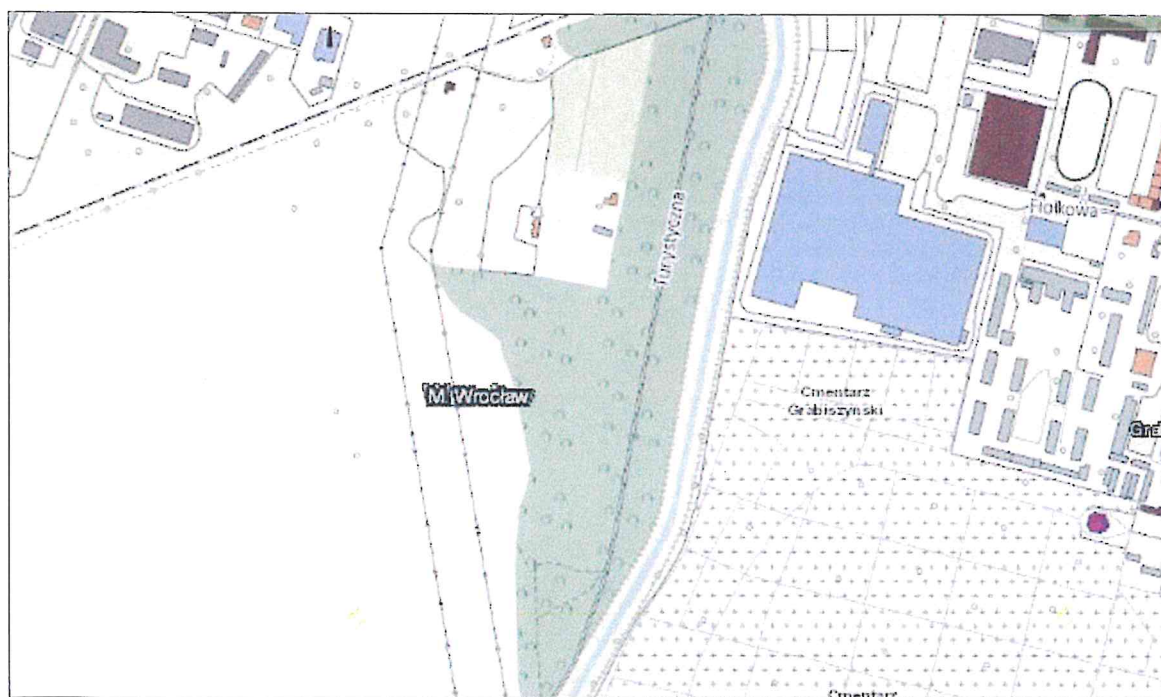
Według danych dostępnych na stronie internetowej Geoportalu Dolnego Śląska, na mapach z lat 1981-1988 (Rys. 5) oraz 1994-1998 (Rys. 6) widoczna jest polana, która znajdowała się w środkowej części Lasku Oporowskiego. Sukcesja roślinności na tym terenie doprowadziła do stanu, który przedstawiono na mapie z lat 2011-2013 (Rys. 7) i trwa do dziś. Przywrócenie polanie jej pierwotnego charakteru zostało uwzględnione w wyżej wymienionym planie zagospodarowania przestrzennego z dnia 19 października 2000r. Taki zabieg mógłby przyczynić się do wzrostu populacji owadów na tym terenie, w tym zapylaczy. Utworzenie w tym miejscu łąki kwietnej zapewniłoby bazę pokarmową dla zapylaczy i mogłoby się przyczynić do wzrostu różnorodności biologicznej. Takie miejsce, odpowiednio oznaczone i podane do informacji lokalnej społeczności wpłynęłoby pozytywnie na działania edukacyjne i prośrodowiskowe.

Rys. 5. Teren Lasku Oporowskiego w latach 1981-1988 (na podkładzie mapy ze strony: <https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/?gpmmap=gp17#gpmmap=gp17>).

Rys. 6. Teren Lasku Oporowskiego z widoczną polaną w latach 1994-1998 (na podkładzie mapy ze strony: <https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/?gmap=gp17#gmap=gp17>).

Rys. 6. Teren Lasku Oporowskiego po sukcesji polany w latach 2011-2013 (na podkładzie mapy ze strony: <https://geoportal.dolnyslask.pl/imap/?gmap=gp17#gmap=gp17>).

